

зирано едно решение в съответната група, с течение на времето общността сама си е изработила и прилага необходимите за това механизми¹⁹⁵. Съдът решава спорни въпроси от икономически характер, въпроси от морално естество, такива, които се отнасят за цялата група и др.

Семейните и брачни спорове заемат съществено място в работата на циганския съд и чрез своите окончателни и неоспорими решения тази социална институция пряко се намесва в семейните структури и влияе върху взаимоотношенията в границите не само на семейството, а и на рода. Най-често предмет на обсъждане са обезщетенията при нарушаване на моралните норми от някой член на семейството – напр. ако булката не е “честна”, след сватбата напусне новото семейство и се върне при родителите си или избяга с друг мъж. Тъй като при “кардарашите” за булката се плаща откуп на родителите ѝ, при нарушаване на установените за общността правила следва потърпевшото семейство на мъжа да си върне откупа. Циганският съд решава дали да бъде върнат целия откуп или част от него. При големи провинения съдът може да наложи освен връщане на целия откуп и допълнително обезщетение за морални щети. Традиционно мешерето се намесва при конфликти между родовете, свързани с кражба на момиче. При такива случаи обикновено неговите членове отсъждат освен искания от родителите на момичето откуп мъжката страна да заплати и “глоба” за кражбата¹⁹⁶. Решенията на циганския съд са задължителни за всички страни по спора и предпо-

¹⁹⁵ В разговор за функционирането на циганския съд член на мешерето от гр. Левски сподели, че се вземат различни мерки, за да бъде решен определен проблем справедливо. Така например по искане на някоя от страните може да се извикат членове на мешерето от по-далечни краища (дори и от региони извън българската държавна територия), като се разчита на тяхната безпристрастност и обективност при вземане на решенията. Тази информация потвърждават и Е. Марушиакова и В. Попов, базирайки се на собствен теренен материал и на данни от други изследователи – *Studii Romani*. T. VII. С., 2007, с. 354, а също и от Е. Иванова и В. Кръстев – По дългия път... Живот с другите. СЗ, 2006, с. 192.

¹⁹⁶ Информация на респондент от рода Горанови (51 г.) – член на мешерето.